

Cultuurbeleidsplan Mencia de Mendoza 2015-2020

vastgesteld december 2015

1 Inleiding

Het vorige cultuurplan van het Mencia de Mendoza dateert van juni 2008. Grote delen van dit cultuurplan zijn uitgevoerd maar intussen is het beleid van zowel de overheid als de school veranderd. Omdat er momenteel een nieuw schoolplan ligt dat loopt van 2014-2018 werd het tijd ook het oude cultuurplan onder de loep te nemen en te herijken/aan te passen conform de nieuwe ontwikkelingen.

In het cultuurplan van 2008 is een doorlopende leerlijn opgezet waarin speerpunten per leerjaar worden aangegeven. Deze speerpunten zijn overgenomen en hebben hun weg gevonden in met name de Mencia-week. Bij de inventarisatie in 2008 bleek al dat er zeer veel gebeurde op cultureel en cultuurhistorisch gebied en dit is grotendeels zo gebleven. Wat niet in het huidige plan staat, is hoe al deze culturele activiteiten die buiten de doorlopende leerlijn plaatsvinden uiteindelijk worden verwerkt en kunnen worden opgenomen in een groter geheel. Veel culturele activiteiten worden los op afdelingen en/of leerjaren georganiseerd, er is geen totaaloverzicht en weinig onderlinge afstemming. In het nieuwe cultuurbeleidsplan wordt onder meer naar meer samenhang tussen de culturele activiteiten gestreefd.

De afgelopen jaren zijn bovendien enkele zaken veranderd die (ook) betrekking hebben op cultuureducatie.

- KCV (klassiek-culturele vorming) staat niet langer als apart vak op de lessentabel. De lesinhoud is geïntegreerd binnen de klassieke talen. Dit onderdeel van cultuuronderwijs wordt dus nog wel aangeboden maar is niet meer direct zichtbaar in de lessentabel.
- Er is een belangrijke wijziging in de financiering vanuit CJP/overheid. Waar voorheen voor alle leerlingen een bedrag door de overheid werd voorzien (€ 5 in de onderbouw en € 22,50 voor CKV-/KCV-leerlingen) is dit bijna helemaal weggefallen. Momenteel betaalt Mencia de Mendoza voor alle onderbouw-leerlingen een CJP-/CKV-kaart (€ 2 per leerling). Op deze kaart staat € 5 die alleen door de leerling uit te geven is (niet meer collectief inzetbaar). Voor de CKV-leerlingen wordt een pasje gekocht waar €10 per leerling op gestort wordt; CJP doet daar € 5 boven op. Dit bedrag wordt wel collectief gebruikt. Er wordt dus per saldo minder geld beschikbaar gesteld door de overheid. Nu subsidies gedeeltelijk zijn weggefallen, investeert Mencia zelf meer in cultuureducatie.

2 Definitie en kaders

2.1 Wat verstaan we onder cultuureducatie?

Binnen dit kader kunnen we verwijzen naar de publicatie van *Cultuur in de spiegel*¹ waar de discussie over 'de menselijke cultuur' (cultuur in ruime zin) en 'cultuur als zelfreflectie' (cultuur in beperkte zin) besproken wordt. Deze publicatie van het SLO wordt breed gedragen binnen de cultuur- en onderwijssector en is vaak startpunt van ander onderzoek.

---

¹http://www.cultuurplein.nl/sites/default/files/artikel_63_bearos.pdf

2.2 De kerndoelen leergebied kunst en cultuur

Uitgangspunt bij de concretisering van het cultuurbeleidsplan van Mencia de Mendoza zijn de vijf kerndoelen (48 t/m 52) die vermeld worden binnen het leergebied Kunst en Cultuur².

Kerndoel 48: Produceren van kunst

Kerndoel 49: Eigen kunstzinnig werk presenteren

Kerndoel 50: Leren kijken en luisteren naar kunst

Kerndoel 51: Verslag doen van ervaringen

Kerndoel 52: Reflecteren op kunstzinnig werk

3 Visie en ambities Mencia

3.1 Algemene visie en missie

In verschillende beleidsstukken die ten grondslag liggen aan het beleid van Mencia wordt het belang van cultuureducatie genoemd.

- In het **Strategisch Beleidsplan 2014-2018** van de SKVOB *Meer perspectieven voor verschillen*³ wordt alleen indirect aandacht besteed aan cultuureducatie. Hier lezen we dat er ruimte is om onze eigen identiteit vorm te geven binnen de gestelde kaders waarbij we ook expliciet buiten de school kunnen treden.
‘Scholen bereiden voor op de maatschappij, maar zijn soms nog veel naar binnen gericht. SKVOB e.o. ziet mogelijkheden om de banden met buiten te versterken, de verankering in de maatschappij te verstevigen. Iedere school doet dat in de lijn met de opleiding die zij aanbiedt en in overeenstemming met het gekozen profiel. Zo kan de ene school relaties leggen met bv. culturele en maatschappelijke instellingen, de andere met het bedrijfsleven. Zo komen de scholen meer in de samenleving te staan en wordt het onderwijs afwisselender, realistischer en interessanter.’
- In het **Schoolplan Mencia de Mendoza 2014-2018**⁴ wordt bij de uitgangspunten expliciet benoemd dat leerlingen ‘een stevige culturele bagage’ wordt meegegeven en wordt verwezen naar het cultuurplan waarin deze ‘bagage’ wordt geconcretiseerd.
‘Allereerst staat de optimale ontwikkeling van elke leerling centraal. De school biedt een intellectueel klimaat, waarin leerlingen worden uitgedaagd te presteren. Hierbij gaat het om brede vorming als voorbereiding op de vervolgstudie en om een stevige culturele bagage. Wat die culturele bagage inhoudt, wordt beschreven in het cultuurplan van de school, dat binnenkort wordt geactualiseerd. Vanzelfsprekend hoort bij een optimale ontwikkeling ook het leren dragen van verantwoordelijkheid en het leren samenwerken met anderen. Ten slotte vinden we het belangrijk om aandacht te besteden aan zingevingsvragen.’
- In de **missie van Mencia** lezen we dat de school en de maatschappij in open verbinding met elkaar staan waarbij we over de grenzen heen kijken. Deze internationale component is een wezenlijk onderdeel van de missie en ook de profilering van het Mencia de Mendoza.
‘Mencia de Mendoza ziet het als haar taak leerlingen op te leiden en te vormen tot jongvolwassenen, die verantwoordelijk en zelfstandig kunnen gaan functioneren in de maatschappij. Mencia de Mendoza biedt daartoe in een prettige en veilige omgeving onderwijs van hoog inhoudelijk niveau, dat past bij de maatschappelijke ontwikkelingen en dat voorbereidt op de internationale samenleving. Daarbij heeft de school aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen, en leert zij haar leerlingen (steeds meer zelfstandig) te studeren.’

3.2 Ambitie en uitgangspunten met betrekking tot cultuureducatie

In het nieuwe cultuurbeleidsplan dienen de missie en de profilering van de school en de gegeven kerndoelen van het leergebied kunst en cultuur samen te gaan. Zo kunnen we de

²<http://ko.slo.nl/kerndoelen/>

³<http://www.skvob.nl/SKVOB/StrategischBeleidsplan20142018/tabid/314/language/nl-NL/Default.aspx>

⁴<https://mencia.mwp.nl/Portals/0/documenten/Onze%20school/Belangrijke%20documenten/Schoolplan%202014-2018.pdf>

vertaling daarvan voor de leerling als volgt omschrijven. Een leerling op Mencia de Mendoza krijgt een ruim aanbod van culturele en cultuurhistorische activiteiten, excursies en uitwisselingen met een duidelijke internationale component. Een deel daarvan zal gemeenschappelijk worden aangeboden, een ander deel is afhankelijk van de afdeling waar de leerling op zit en ten slotte kan de leerling deelnemen aan een aantal facultatieve culturele activiteiten. Zo creëert de leerling op Mencia de Mendoza een individueel hoogwaardig kunst/cultuurportfolio dat hem helpt zichzelf maar ook de wereld om hem heen beter te begrijpen.

Binnen dit plan op Mencia de Mendoza past een mix van zowel de menselijke cultuur als de cultuur als zelfreflectie met als doel het begrijpen van de grotere samenhang, met name waar het gaat om internationale aspecten. We willen leerlingen kennis laten nemen van zowel onze cultuur als van de ons omringende culturen, en daarop laten reflecteren. Zo ervaart de leerling zijn directe omgeving en cultuur en de ons omringende culturen hetgeen bijdraagt aan burgerschapvorming met een open internationale blik.

We hanteren in het cultuurbeleid de volgende uitgangspunten.

- Op Mencia de Mendoza wordt cultuureducatie vormgegeven in zowel de aangeboden (kunst)vakken als excursies, (vakoverstijgende) projecten, uitwisselingen en culturele reizen.
- Cultuureducatie vindt niet alleen plaats binnen de school maar ook in samenwerking met culturele instanties en specialismen/experts in de omgeving van de school.
- Er wordt niet alleen geleerd óver cultuur maar ook deelgenomen aan culturele activiteiten.
- Binnen cultuureducatie wordt ernaar gestreefd grenzen te verleggen, zowel letterlijk (over de landsgrenzen heen) als figuurlijk (leerlingen worden uitgedaagd en nemen kennis van andere normen en voor hen onbekende cultuuruitingen).
- Elke leerling bouwt een individueel kunst-/cultuurportfolio op afhankelijk van een gemeenschappelijk aanbod per afdeling (bijvoorbeeld gymnasium, tto en havo) dat een breed spectrum aan culturele activiteiten beslaat, aangevuld met individuele keuzes van de leerling.
- Om zoveel mogelijk tijd- en plaatsonafhankelijk te kunnen werken wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van digitale mogelijkheden.
- Door bij alle culturele activiteiten voor verwerkingsopdrachten gebruik te maken van hetzelfde instrument wordt gezorgd voor eenduidigheid, onderlinge samenhang en kwaliteit.

4 Aanbod/programma cultuureducatie Mencia

4.1 Kunstvakken: muziek, tekenen en CKV

De kunstvakken muziek, tekenen en CKV vormen binnen het cultuurbeleid op Mencia de Mendoza zowel een gemeenschappelijke basis als een keuzemogelijkheid voor verdere verdieping (als examenvak). Binnen deze vakgebonden curricula wordt gewerkt aan de kerndoelen van het leergebied kunst en cultuur. In de onderbouw zijn zowel tekenen als muziek een gemeenschappelijk (= verplicht) vak; in de bovenbouw is het een keuze-/examenvak voor havo- en vwo-leerlingen. Verder is in de bovenbouw het vak CKV (cultureel-kunstzinnige vorming) voor alle leerlingen op Mencia verplicht.

Muziek

Bij het vak muziek staat de muzikale ontwikkeling van de leerling centraal. De vier kerndomeinen (vaktheorie, praktijk, oriëntatie op studie en beroep en reflectie) vinden hun weg in het curriculum. Het kerndomein Praktijk wordt als uitgangspunt genomen. Naast individuele differentiatie wordt de nadruk gelegd op samenspel en presentatie.

Tekenen en kunstgeschiedenis

In de onderbouw leren leerlingen bij het vak tekenen omgaan met de taal van het beeld, zowel in 2D als 3D en zowel om je in uit te drukken als om anderen te begrijpen.

Tekenen/kunstgeschiedenis is daarnaast op het Mencia de Mendoza Lyceum een volwaardig examenvak dat bestaat uit kunstgeschiedenis/kunstbeschouwing en tekenen (praktijk). In de bovenbouw wordt ook gebruik gemaakt van externe specialisten (bijvoorbeeld een striptekenaar die een workshop komt geven) en gaan leerlingen op excursie naar musea.

CKV

Het vak CKV wordt op het Mencia de Mendoza Lyceum vormgegeven in samenwerking met externe culturele instanties zoals de Nieuwe Veste en De Stille waar het grotendeels een praktisch/uitvoerend karakter heeft. Ook op Mencia Sandrode wordt bij het vak CKV een beroep gedaan op lokale aanbieders. Externe instellingen verzorgen op contractbasis theater-, camera-, acteer- en danslessen; op school worden de disciplines beeldend en muziek aangeboden. Door de expertise van externe instanties te combineren met de expertise van 'eigen' vakdocenten muziek en tekenen kan Mencia meerdere disciplines per leerjaar aanbieden op een hoog niveau. Binnen Mencia zelf wordt een theoretisch kader geboden. Naast de workshops en lessen dienen de leerlingen op het Mencia de Mendoza Lyceum zelf nog drie culturele activiteiten te ondernemen en hier verslag van te doen. Hiernaast biedt de school ook nog drie verplichte culturele activiteiten aan. Op Mencia Sandrode betreft het twee verplichte en twee keuzeactiviteiten.

4.2 Cultuureducatie binnen andere vakken

- Binnen de gymnasiumopleiding krijgen leerlingen verplicht onderdelen klassiek-culturele vorming (KCV), zowel binnen de les als in de vorm van een aantal excursies die verplicht zijn voor gymnasiasten.
- Verder worden er binnen de diverse taal- en zaakvakken ook een aantal verplichte culturele/kunsthoudende activiteiten aangeboden; bij het vak Nederlands worden bijvoorbeeld regelmatig schrijvers uitgenodigd.
- Binnen de tto-opleiding staat een aantal verplichte reizen en uitwisselingen op het programma. Binnen deze reizen en uitwisselingen worden ook allerlei culturele activiteiten ondernomen, zoals bezoek aan musea.

4.3 Doorlopende culturele leerlijn buiten de reguliere lessen

Buiten de lessen wordt door middel van een aantal projecten, workshops en excursies de doorlopende culturele leerlijn vormgegeven. In elk leerjaar staat het daadwerkelijk deelnemen aan een van de kunstuitingen centraal, te weten:

- muziek
- dans
- theater
- beeldcultuur
- cultuur-historisch erfgoed

De bijbehorende activiteiten worden met name in de Mencia-week aangeboden. Dit is een soort projectweek die elk jaar plaatsvindt. Er worden in deze week geen reguliere lessen aangeboden maar andere (onder andere culturele) activiteiten die het curriculum versterken en die verplicht zijn voor alle betreffende leerlingen.

Al een aantal jaren wordt gewerkt met een bepaald aanbod per leerjaar waarbij steeds een bepaalde kunstuiting centraal staat, waaraan workshops gekoppeld zijn, die ook vaak door externe specialisten verzorgd worden.

- Brugklas: speerpunt is **muziek** (o.a. workshops popmuziek en djembée)
- Klas 2: speerpunt is **theater en beeldend** (o.a. workshops van het Hofpleintheater en beeldende workshops)
- Klas 3: speerpunt is **dans en muziek** (o.a. workshops en salsadans)

- Havo-4 en vwo-5 : centraal staan de **niet-Westerse culturen** (o.a. bezoek aan een concert van Jambo Afrika)

Uitgangspunt in dit nieuwe cultuurbeleidsplan is het bestaande aanbod grotendeels te handhaven maar op een aantal punten aan te vullen. Zo dient in de onderbouw ook het cultuurhistorisch erfgoed een duidelijker gezicht te krijgen en dient onderzocht te worden of in de onderbouw het structureel bezoeken van een film of voorstelling opgenomen dient te worden.

4.4 Overige (facultatieve) culturele activiteiten

Naast het culturele aanbod binnen de kunstvakken (dat, behalve voor tekenen en muziek in de bovenbouw, verplicht is voor alle leerlingen en op deze manier zorgt voor een stevige culturele bagage), en het culturele aanbod binnen de Mencia-week kunnen leerlingen ook facultatief deelnemen aan een aantal reizen en uitwisselingen om hun culturele ervaringen te verbreden en verdiepen.

- Er worden zowel in de onder- als bovenbouw reizen en uitwisselingen georganiseerd in het kader van bijvoorbeeld het vak Duits (Gerstungen en Keulen) en Frans (Joue-les-Tours voor Mencia Sandrode, Normandië voor het Mencia de Mendoza Lyceum)
- In de bovenbouw kunnen leerlingen deelnemen aan een van de culturele reizen zoals naar Rome, Griekenland, Toscane, Catalonië en Frankrijk.

Daarnaast kunnen leerlingen zich opgeven voor een aantal cultureel 'praktische' activiteiten:

- Zep (een jaarlijks terugkerende wervelende show voor en door leerlingen waar ruimte is voor muziek, dans en theater/multimedia)
- Redactie van de Menciade (schoolkrant/jaarboek)
- Mencia Soul factory (schoolorkest waar muzikale talenten tot ontwikkeling komen, die zowel binnen als buiten de school optreedt)
- Schoolkoor

5 Samenhang en monitoring leerproces

Er wordt gezorgd voor een uitgebreid en gevarieerd aanbod van culturele activiteiten op Mencia, zowel beschouwend als uitvoerend. Het is van belang ervoor te zorgen dat het een samenhangend geheel is en dat leerlingen op dusdanige wijze met de activiteiten/het aanbod aan de slag gaan dat ze echt iets leren van hetgeen hun op cultureel vlak in theorie en praktijk wordt aangeboden. Hoe monitoren we dit leerproces en kunnen we uiteindelijk vaststellen of ze daadwerkelijk tot reflectie (het uiteindelijk doel) zijn gekomen? Hoe zorgen we dat leerlingen ook aan derden (bijvoorbeeld bij de vervolgopleiding) kunnen laten zien welke culturele bagage ze hebben meegekregen?

- Er zijn duidelijke (en voor verschillende onderdelen zo veel mogelijk eenduidige) verwerkingsopdrachten.
- Er wordt gebruik gemaakt van een digitaal instrument dat de uiteindelijke verslaglegging gemakkelijker maakt.
- Als resultaat beschikt de leerling over een persoonlijk, digitaal portfolio waaruit blijkt wat de leerling heeft gedaan op cultureel gebied maar vooral wat hij ervan heeft geleerd.

5.1 Afstemming culturele activiteiten: inventarisatie en meldingsloket

Uiteindelijk worden te plannen culturele activiteiten door alle collega's gemeld aan de cultuurcoördinator. Doel is overzicht te krijgen op alle activiteiten die in de school spelen en eventuele 'dubbele boekingen' te voorkomen en waar mogelijk activiteiten elkaar te laten versterken. Verder kan er adviserend opgetreden worden en kan er gewerkt worden aan meer interdisciplinaire uitwerkingen.

5.2 Stroomlijning verwerkingsopdrachten: digitale kijkwijzer

De verwerking van de activiteiten die worden ondernomen in het kader van de culturele leerlijn (onder- en bovenbouw) en de onderdelen CKV (bovenbouw) worden zoveel mogelijk gestroomlijnd met behulp van een digitaal instrument, een zogenaamde 'kijkwijzer'. Ook een deel van de culturele activiteiten tijdens uitwisselingen, reizen en excursies worden op deze manier verwerkt. Het geheel resulteert uiteindelijk in één digitaal portfolio dat zo mogelijk deel uitmaakt van een overkoepelend Mencia-portfolio. De kijkwijzer kan bijvoorbeeld de vorm krijgen van een App of mobiele site; het portfolio kan bijvoorbeeld ondergebracht worden in Magister of er kan gekozen worden voor een blog-structuur.

Uitgangspunten voor de digitale kijkwijzer

- Het gaat om een multidisciplinaire digitale kijk- en luisterwijzer met een eenduidige taal voor meerdere disciplines die te gebruiken is op verschillende devices en onder te brengen is in het digitaal cultuurportfolio.
- De kijkwijzer is gedifferentieerd naar discipline en niveau.
- Het instrument dient gebruiksvriendelijk te zijn voor zowel leerlingen als collega's. De extra werkdruk voor de organiserende collega dient bijvoorbeeld minimaal te zijn: alleen weten hoe de App te gebruiken en toe te passen zou voldoende moeten zijn.
- Het instrument dient tweetalig (Nederlands en Engels) te zijn zodat het ook op tto kan worden gebruikt.
- Met behulp van het instrument wordt achtergrondinformatie verwerkt, maar is ook ruimte voor persoonlijke beleving.

5.3 Monitoren en beoordelen portfolio

Alle docenten die een culturele activiteit organiseren waarbij gebruik gemaakt van de 'kijkwijzer' geven dit door aan de cultuurcoördinator. Deze zal vervolgens de mentoren op de hoogte brengen. De mentoren checken of de leerlingen uiteindelijk de activiteit in het portfolio verwerkt hebben. De organiserende docenten kunnen als ze dat willen hier een beoordeling aan hangen en zijn dan ook zelf verantwoordelijk voor het geven van de beoordeling. Voor het uiteindelijke portfolio wordt geen beoordeling gegeven.

6 Implementatietraject

In het schooljaar 2015-2016 wordt een eerste conceptvorm van een digitaal cultuurportfolio en een digitale instrument ('kijkwijzer') in samenwerking met Cultuurwinkel Breda, de werkgroep Cultuur van Mencia (bestaande uit docenten van verschillende kunstvakken en een afdelingsleider) en een digitale app-bouwer ontwikkeld. Dit instrument zal eerst als pilot gebruikt worden bij onder andere CKV en een aantal excursies. Tijdens schooljaar 2015-2016 zal het docententeam op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen rondom het cultuursbeleidsplan en de implementatie ervan.

Vanaf schooljaar 2016-2017 wordt de kijkwijzer gebruikt, de cultuurcoördinator wordt op de hoogte gebracht van welke activiteiten ondernomen worden en of bij de activiteiten gebruik wordt gemaakt van de kijkwijzer. Ook is dan duidelijk hoe het portfolio wordt ingericht. Uiteindelijk is het doel de kijkwijzer schoolbreed te implementeren. Vanaf 2016-2017 zou een begin gemaakt kunnen worden bij de CKV-groepen en de eerste klassen.